LIVE FIN

**LiveFIN ry**
9.10.2024

LiveFIN ry:n lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle

## Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025
HE 109/2024 vp

LiveFIN pyytää sivistysvaliokunnalta mahdollisuutta lausua valtion talousarviosta vuodelle 2025 erityisesti vereotuksen sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan näkökulmista.

LiveFIN ry on suomalaisen elävän musiikin edunvalvontajärjestö. LiveFIN edustaa musiikkitapahtumien järjestäjiä, klubeja ja keikkapaikkoja, konsertti- ja kulttuuritaloja, rytmimusiikkifestivaaleja sekä elävän musiikin välittäjäporrasta – ohjelmatoimistoja, agentteja ja managereja. Yhdistyksellä on 70 jäsentä elävän rytmimusiikin vapaalta kentältä.

Elävä musiikki – klubit, keikkapaikat, festivaalit, konsertit ja konserttisalit ovat keskeinen osa suomalaista kulttuuria. Ne ovat matalan kynnyksen kulttuuritoimintaa, jonka äärelle on helppo tulla. Elävän musiikin toimijat luovat elinkeinoa ja ovat vaikuttavia tapahtumateollisuuden tekijöitä. Ala on merkittävä työllistäjä muiden kulttuuri- ja tapahtuma-alojen joukossa. Suomessa järjestettävät rytmimusiikkitapahtumat tavoittavat lähes 10 miljoonaa kävijää vuosittain. Livealan arvo oli viime vuonna lähes 300 miljoonaa euroa. [1]

### Alennettujen arvonlisäverokantojen korotus

Musiikkitapahtumien pääsylippujen arvonlisäkanta on nykyisellään 10 prosenttia. 10 prosentin alennettuun arvonlisäverokantaan kuuluvien hyödykkeiden verokantaa korotetaan vuonna 2025 14 prosenttiin sanoma- ja aikakauslehtiä lukuun ottamatta. Korotus koskee myös pääsylippuja. Syksyllä yleistä arvonlisäverokantaa korotettiin 24 prosentista 25,5 prosenttiin. Musiikkitapahtumien pääsylippujen verotusta kiristetään siis yleistä verokantaa tiukemmin.

Pääsylippujen veronkorotus näyttäytyy toimialalle sen toimiedellytyksiä heikentävänä. Yleisen arvonlisäverokannan korotus 1,5 %-yksiköllä oli jo sellaisenaan markkinavetoisen elävän musiikin alan toimintaedellytyksiä haastava ja talouspoliittisena toimenpiteenä kunnianhimoinen peliliike. Sen lisäksi musiikkitapahtumien pääsylippujen verotus on kiristymässä 40 prosenttia. Elävän musiikin tapahtumien tulosta yli puolet muodostuu lipunmyynnistä.[2] Yksittäisten suurten festivaalien vuotuisesta tulosta peräti 70 % tulee pääsylippujen myynnistä. Elävän musiikin vapaan kentän tulosta vuosittain vain noin 2 % muodostuu julkisesta tuesta. Pääsylippujen myynti on alalle siis keskeinen ja tärkeä tulonlähde.

Pääsylippujen arvonlisäveron korotus asettaa taloudellisia ja toiminnallisia haasteita elävän musiikin alalle, joka vasta vuonna 2023 pääsi tekemään ensimmäisen täyden toimintavuotensa koronan jälkeen. Veronkorotus tulee vaikuttamaan negatiivisesti pandemiasta toipuvan elävän musiikin alan kannattavuuteen ja kasvun edellytyksiin. Se heikentää musiikkitapahtumien kysyntää ja musiikkitapahtumien kävijöiden ostovoimaa. Lisäksi kysynnän heikentyessä veronkorotus vaikuttaa kielteisesti myös tapahtumien oheispalveluihin: matkailuun, majoituspalveluihin ja ravintoloihin. Veronkorotus heikentää musiikkitapahtumien alueellista saatavuutta ja vaarantaa monen alan toimijan olemassaolon.

Verovuoden vaihtuessa korotus aiheuttaa toimialalle myös konkreettisia haasteita ja ristiriitoja arvonlisäverotuksen tilitykseen liittyvissä tulkinnoissa, jotka pahimmillaan myös heikentävät alan katteita ja aikaansaavat tulonmenetystä.

LiveFIN esittää pääsylippujen veronkorotuksen perumista ja pääsylippujen säilyttämistä sanoma- ja aikakausilehtien tapaan 10 prosentin verokannassa.

### Pääsylippujen alv-kannan korotuksen elävän musiikin alalle aiheuttamat ongelmat

Verohallinnon näkökulmasta arvonlisäverokanta määräytyy sen mukaan, kun raha on myyjän käytettävissä. Toisin sanoen Verohallinto katsoo, että 14 prosentin verokantaa sovelletaan festivaali- tai konserttilippuun, joka on myyty asiakkaalle vuoden 2024 aikana sellaiseen tapahtumaan, joka järjestetään vuonna 2025, jos järjestäjä tilittää alan vakiintuneen käytännön mukaan koko lippukassan arvonlisäveron verottajalle yhdellä kertaa konsertin tai festivaalin jälkeen. Verohallinto katsoo, että vaikka raha on tosiasiallisesti tapahtumajärjestäjän ja se on lipunmyyntiyritykselle vierasta pääomaa, raha ei ole tapahtumajärjestäjän käytettävissä sen myyntihetkellä.

[1] Musiikkiala.fi 2024. Musiikkialan avainluvut. https://musiikkiala.fi/avainluvut/
[2] LiveFIN ry 2023. Elävän musiikin toimialatutkimus 2022. www.livefin.fi/wp-content/uploads/LiveFIN-toimialatutkimus-2022.pdf

Verohallinnon mukaan ensi vuoden konsertteihin ja tapahtumiin myytäviin lippuihin sovellettava verokanta määräytyy siis lippukassan tilitysajankohdan mukaan. Täten odotetaan alan vakiintunut käytäntö huomioon ottaen, että tapahtumajärjestäjä maksaa omasta pussistaan veronkorotuksen aiheuttaman lipunhinnan nousun, sillä järjestäjillä ei ole tosiasiallista mahdollisuutta lisätä asiakkaan lippuun korotettua alvia, josta ei ole vielä edes annettu lakia eduskunnalle. Tämä vaikuttaa alan yritysten tuotteen – konserttien ja festivaalien katteeseen ja tulokseen. Ja taloudellisesti haastavana aikana koko elävän musiikin alan kannattavuuteen ja kasvun mahdollisuuksiin.

Se vaikuttaa myös esiintyvien artistien palkkion suuruuteen, joka on tyypillisesti jokin prosenttiosuus nettolippukassasta. Sellaisen vuonna 2025 järjestettävän konsertin, jonka liput on myyty vuoden 2024 aikana, nettolippukassa on verottajan tulkinnan vuoksi hyvin erilainen, kuin mitä konserttiin on todennäköisesti alunperin budjetoitu. Ongelma koskettaa siis koko elävän musiikin ekosysteemiä konserttijärjestäjästä artistiin.

On täysin kohtuuton ajatus niin asiakkaiden kuin festivaali- ja konserttijärjestäjienkin näkökulmasta, että järjestäjien olisi pitänyt ennakoivasti soveltaa alv-kantaa, joka *saattaisi* olla voimassa seuraavan tapahtuman järjestämisen aikaan. Ymmärtääksemme tämä olisi myös alv-lainsäädännön hengen vastaista. Pääsylippujen arvonlisäveron korotusta on toki voinut ennakoida jo hallitusohjelman pohjalta, mutta tosiasiallisesti lopullinen päätös tehtiin syyskuussa 2024. Aikajänne on etupainotteisesti pääsylippuja myyvän elävän musiikin toimialan näkökulmasta täysin riittämätön.

Nämä pääsylippujen alv-kannan korottamisen elävän musiikin alalle aiheuttamat konkreettiset ongelmat tulee ottaa huomioon myös talousarviokeskustelussa.

## Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan talousarvio

Kulttuurin vapaan kentän rahoituksesta tulee pitää huolta myös vaikeassa taloustilanteessa. Opetus - ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionavustusten leikkausten ei tule kohdistua vain tiettyjen toimialojen tai kulttuurin ja taiteenlajien edustajiin. Vuoden 2025 talousarviossa esitetyt säästöt jakautuvat esittävän taiteen ja museoiden valtionosuuksiin (7,9 milj.) ja taiteen ja kulttuurin edistämisen valtionavustuksiin (9,5 milj.).

Osana näitä leikkauksia Taiteen edistämiskeskuksen määrärahoista viedään ensi vuonna 4,9 miljoonaa. LiveFIN on erityisen huolissaan Taiteen edistämiskeskuksen ja myös Musiikin edistämissäätiön määrärahoista sekä yksityisen kopioinnin hyvityksen puolittamisesta (5,5 miljoonaa).

Elävän musiikin vapaan kentän tulonmuodostuksesta vain noin 2 % on julkista tukea. Julkinen tuki muodostuu valtakunnallisesti lähinnä juuri Taiken ja MESin vapaan kentän rahoituksesta sekä opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisista avustuksista. Tuolla pienellä prosenttisosuudella on iso merkitys kotimaisen musiikin monipuolisuudelle ja saatavuudelle. Julkinen rahoitus edistää elävän musiikin ohjelmistojen ja yleisötyön monipuolisuutta. Käytännössä julkinen rahoitus vaikuttaa oleellisesti siihen, kuinka monipuolista musiikkia festivaaleilla ja keikkapaikoilla esitetään, pääsevätkö uraansa aloittelevat artistit ja yhtyeet esiintymään sekä millaisille yleisöille musiikkitapahtumia tehdään. Julkisen rahoituksen avulla varmistetaan, että esimerkiksi alaikäiset ja nuoret sekä erityisryhmät löytävät musiikkitapahtumien – ja kulttuurin – pariin.

Elävän musiikin alan elinvoiman tukemisen kerrannaisvaikutukset ulottuvat koko musiikin ja musiikkitapahtumien työvoimavaltaiseen ekosysteemiin. Julkisella rahoituksella vahvistetaan tapahtumajärjestäjien, esiintyvien muusikoiden ja heidän työryhmien sekä koko laajan tapahtuma-alan alihankintaketjun työn tekemisen edellytyksiä.

Mittaluokaltaan valtionosuuksien säästöjä suuremmat valtionavustusten leikkaukset kohdistuvat niihin avustuksiin, joita ei ole erikseen turvattu lainsäädännöllä. Nämä ovat juuri niitä vapaan kentän toiminta-avustuksia ja yhteisöavustuksia, jotka ovat olleet festivaalien, keikkapaikkojen ja musiikkitapahtumien monipuolisuuden säilyttämisen ja työllistämismahdollisuuksien tukena. Leikkaukset kohdistuvat myös niihin määrärahoihin, jotka ovat mahdollistaneet esittävän taiteen vapaan kentän toimijoiden hakeutumisen valtionosuusjärjestelmän piiriin. Siten ne heikentävät entisestään juuri esittävän taiteen vapaan kentän, myös musiikkitapahtumien asemaa.

Musiikkialan kokonaisarvo oli vuonna 2023 1,28 miljardia euroa, josta elävän musiikin sektori kattaa lähes 300 miljoonaa. Pienillä lisäpanostuksilla alan kasvua voitaisiin vauhdittaa tuntuvasti. Taloustutkimuksen vuoden 2021 selvityksen[3] pohjalta voidaan arvioida, että luovat alat tuottavat yli 10-kertaisen hyödyn suhteessa julkisen rahoitukseen. Näin ollen kulttuurin vapaan kentän tukeen ei tule kohdistaa leikkauksia vaan lisäpanostusta. Lisäksi kulttuurin valtionosuusjärjestelmän taustalla olevaa lainsäädäntöä tulee jatkossa arvioida kriittisesti, jotta kulttuurin rahoitus vastaisi dynaamisen toimintakentän tosiasiallisia tarpeita ja jotta kulttuurin rahoituksen tulevaisuus ei olisi sementoitu menneeseen maailmaan.

[3] KULTA ry 2021. Uutta tietoa kulttuurialan talous- ja työllisyysvaikutuksista! https://kulttuurijataide.fi/uutta-tietoa-kulttuurialan-talous-ja-tyollisyysvaikutuksista/

LiveFIN ry:n puolesta

Tampereella 9.10.2024

Jenna Lahtinen
Toiminnanjohtaja
LiveFIN ry
+358 50 376 3767
jenna.lahtinen@livefin.fi